

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНА АСОЦІАЦІЯ РЕКТОРІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ЄВРОПИ
БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОГО ФОРУМУ**

...

16 ЛЮТОГО 2023

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 2 від 26 січня 2023 року)*

За загальною редакцією академіка В. П. Андрущенко

Редакційна колегія:

- Віктор Андрущенко* – в. о. ректора УДУ імені Михайла Драгоманова
(голова редакційної колегії);
- Лешек Корпоровіч* – професор Ягеллонського університету (Республіка Польща);
- Роман Вернидуб* – проректор з навчально-методичної роботи
УДУ імені Михайла Драгоманова (заступник голови редакційної колегії);
- Григорій Торбін* – проректор з наукової роботи УДУ імені Михайла Драгоманова
(заступник голови редакційної колегії);
- Павло Горінов* – в. о. директора навчально-наукового інституту права
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Володимир Євтух* – декан факультету соціально-політичних наук
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Юрій Кондратьєв* – директор Міждисциплінарного центру складних систем
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Микола Кириченко* – директор Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти» НАПН України;
- Лариса Лук'янова* – директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України;
- Наталія Мозгова* – завідувач кафедри філософії УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Тарас Олефіренко* – декан педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Василь Федоришин* – декан факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Сергій Русаков* – директор навчально-наукового інституту філософії
та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Наталія Титова* – завідувач кафедри професійної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова;
- Таміла Новіцька* – директор Центру молодіжної політики УДУ імені Михайла Драгоманова.

М 74

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМІРІ
БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНО-ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ : збірник матеріалів міжнародного
форуму / за заг. ред. акад. В. П. Андрущенко. – Київ : Вид-во УДУ імені
Михайла Драгоманова, 2023. – 455 с.**

До збірника увійшли матеріали учасників Міжнародного форуму, де розглядаються актуальні питання стратегічних напрямів пріоритетів галузей наук і знань, зокрема з неперервної освіти та педагогічної інноватики, освітньої політики, публічного управління та громадського самоврядування.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі філософії, політології, управління, психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 37.018-048.35:316.32-049.5(082)

DOI: <https://doi.org/10.31392/conf.UDU.2023.16.02>

© Автори статей, 2023

© Редакційна колегія, 2023

© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

важливим є дослідження підходів щодо створення моделі формування цифрової культури фахівців природничих наук, визначення умов формування цифрової культури, перспективи запровадження розробленої моделі для забезпечення неперервного професійного розвитку фахівців природничих наук.

Використана література:

1. Биков В., Лещенко М. Цифрова гуманістична педагогіка відкритої освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами*. № 4. с. 115-130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2016_4_13
2. Ключові компетентності для навчання впродовж життя 2018. *Цифрова компетентність*. 2018. URL: dystosvita.blogspot.com/2018/01/2018.html?m=1
3. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики. *Інформаційні технології і засоби навчання*. № 5 (13). 2009. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/183/169>

УДК 37.014:351.746.1(477)

Гуменюк Б. І.

*доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії міжнародних відносин історичного факультету
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
м. Київ, Україна*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В Законі “Про Освіту”, прийнятому в 2017 році, в ст. 6 “Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності” серед інших перерахованих там засад і принципів, зокрема наголошується на “вихованні патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій” [1].

В умовах повномасштабної війни, брутално розв'язаною рф проти України 24 лютого 2022 року, цей напрям державної політики у сфері освіти потребує особливої уваги, прискіпливої деталізації та неухильного, системного, практичного його втілення. Оборонно-визвольна війна, яку Україна вимушена вести проти свого агресивного північно-східного сусіда це – не класична військова баталія, коли держава агресор хоче підкорити себе об’єкт нападу, відібрати його привабливі природно-сировинні ресурси тощо. Ця війна із наявністю всіх вищеперерахованих ознак є насамперед війною світоглядницькою, війною моральних, правових, політичних, духовних цінностей.

Держава-агресор – сповідує філософію авторитаризму, ідеологію, яка притаманна диктаторським режимам з відповідними цінностями – побудова суспільства на засадах страху, сліпого поклоніння своєму куадильйо, неповагу до загально визнаних демократичних норм і засад, зокрема, верховенства права, розвиток не за рахунок модернізації власної економічної системи і пристосування її до світових стандартів, а за рахунок агресії, експансії, створення напруги на міжнародній арені і чисельних зон

конфліктів, де вона почувається себе комфортно, а її населення опиняється в “рідному” історичному середовищі.

Об’єкт агресії – Україна абсолютно зворотна сторона такого цивілізаційного поступу. Наша держава, яка з 1991 року не тільки проголосила пріоритетом свого розвитку орієнтацію на загальноєвропейські та північноатлантичні цінності, але і стала на шлях їх реального, цілеспрямованого втілення. Цей цивілізаційний вибір України після розпаду СРСР не був чимось несподіваним та штучно нав’язаним. Адже Україна, вся її тисячолітня історія, аксіологія моралі, духовного життя українців, їх менталітету це – органічна складова загальноєвропейської історії, філософії, культури. Базові цінності української громади – непереборна воля до свободи та незалежності, побудова громадського устрою на засадах демократії, виборність та періодична змінюваність керівних інститутів, миролюбність та конструктивне співробітництво із зовнішнім світом – все це радикально відрізняло і відрізняє Київ та його історичні землі від московщини хансько-батьківського походження.

Зрозуміло що такі протилежні світоглядницькі підходи не могли і не можуть бути сумісними. Тривалий час, на різних етапах їх вимушене співіснування набувало тих чи інших форм конфліктності. Намагання підкорити, або завдати непоправної шкоди російським експансіонізму українському проєвропейському устрою, набуло особливо жажливих форм і змісту в період штучного Голодомору в Україні [2]. Але перша чверть ХХІ століття вивела цей конфлікт на ще більш жорсткий рівень. Рівень – коли, рф, вже в якості ядерної держави, розв’язала війну проти України, українства, поставила собі за мету все це знищити, як неодноразово заявляли кремлівські політики – “деукраїнізувати”.

Звичайно, що із цього нічого не вийде, цим божевільним планам ніколи не вдасться здійснитись. Навпаки, як свідчить історія, такі точки буферкації, є початком кінця самого агресора, глибинної, невиліковної кризи всієї системи його політики-адміністративного устрою, економіки, світоглядницьких хибних цінностей, несумісних із базовими загальнолюдськими нормами та стандартами, які сформувались та існують у формі сучасного міжнародного права.

Війна росії проти України має два виміри і в цьому теж її особливість, відмінність від класичних війн минулого. Перший вимір – зовнішній. Він є абсолютно окресленим, зрозумілим і видимим. Це – боротьба Збройних Сил України по всьому периметру бойових дій проти агресора, його військової машини в повітрі, на морі та суходолі. Другий вимір більш складний, часто досить сильно прихований і носить внутрішній характер. Перемога на зовнішньому фронті, якої Україна неодмінно досягне буде неповною та нестабільною, якщо не буде досягнуто радикальних змін у внутрішній побудові нашого суспільства. Тільки рішуче викорінення передумов для існування корупції в усіх гілках влади, доведення до кінця судової реформи та реформи всієї системи правоохоронних органів у відповідності із стандартами ЄС, створення правового поля, що не допускає існування та діяльності антидержавницьких (антиукраїнських) політичних сил, відновлення та модернізація власного військово-промислового потенціалу зможе гарантувати наше безпечне існування сьогодні і в майбутньому.

Звичайно, що в цій комплексній багатогранній трансформації нашого суспільства виключно важливу, пріоритетно стратегічну роль повинна відіграти сфера освіти, сфера виховання і підготовки до нових реалій життя української молоді. Вся система освіти – від дошкільних закладів до ВНЗ повинна бути переосмислена, перебудована, перепідготовлена, щоб відповідати всім викликам турбулентного ХХІ століття. Державна політика в сфері освіти повинна бути невід’ємною складовою сфери національної безпеки України. Вважаю за доцільне внести пропозицію в цих складних історичних для України умовах, на завершальному етапі переходу від пострадянської минувшини до сучасної

європейської держави щодо доповнення ст. 107 Конституції України, яка регламентує діяльність РНБО, а саме ввести до складу РНБО поряд із представниками силових структур, МЗС керівника міністерства освіти України.

Такий правочин не повинен обмежуватись самим собою, а потребує здійснення цілої низки невідкладних заходів, які повинні докорінно доповнити реформування сфери нашої освіти. Під такими заходами очевидним є в разі збільшення фінансування освіти, повернення обличчям держави до потреб освітян з точки зору оплати праці і підняття таким чином на відповідний соціальний щабель статусу вихователя, вчителя, викладача, професора. Тільки так в сферу освіти буде іти талановита молодь, яка сьогодні вибирає в кращому випадку сферу бізнесу, в гіршому ту ж саму сферу тільки вже закордоном. Наша освіта повинна бути дореформована таким чином, щоб випускник будь-якого українського коледжу, ліцею, інституту, університету був абсолютно конкурентно спроможним із відповідним ровесником Польщі, Німеччини, Іспанії, Франції тощо. Цю аксіому треба сприйняти на найвищому державному рівні, усвідомити її і починати реалізовувати. Іншого шляху немає, якщо ми прагнемо посісти достойне місце в бурхливому, конкурентному світі, науково-технологічній рушійній силі якого змінюються з нечуваною швидкістю. Реагувати на них, відповідати їх запитам, працювати на випередження – ось головне завдання державної політики в сфері освіти.

Не менш важливим, але більш приземленим сьогоднішнім завданням в сфері трансформації освіти з метою зміцнення національної безпеки України вважаю необхідним увести в освітянських закладах середнього та вищого рівнів освіти елементи військової підготовки, вміння надавати первинну медичну допомогу, вміння виживати в складних, стресових ситуаціях. Як відомо, добре підготовлений, правильно поінформований, навчений це – на половину озброєний.

І насамкінець, ми йдемо в Європу не з порожніми руками. Наші культурні, духовні, філософські цінності можуть тільки доповнити та збагатити європейський світоглядницький простір. Наша задача ознайомити сусідів по континенту із спадщиною Г. Сковороди, К. Ушинського, М. Пирогова, М. Драгоманова, В. Сухомлинського, десятка інших титанів українського походження, роль яких свідомо затирала у безвість царсько-сталінська антиукраїнська система. “Розбудова Єдиного Європейського Дома, – зазначає член-кореспондент АН України, доктор філософських наук, професор В. П. Андрущенко, – зміцнення духовної єдності Європи, утвердження способу життя народів на засадах миролюбства, демократії, свободи творчості та самореалізації особистості, є завданням цивілізаційної ваги та значення. У його виконанні беруть участь люди доброї волі – свідомі і переконані представники всіх народів і культур європейського простору”. [3]. І Україні є що сказати в цьому просторі та суттєво його збагатити.

Використана література:

1. Закон України “Про Освіту” // https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-6.htm
2. Тімоті Снайдер, лекція про геноцид. Шість ознак злочину Росії, і не лише проти українців // <https://www.youtube.com/watch?v=4vAubAK32k4>
3. Андрущенко В. Педагогічна Конституція Європи. Філософський альманах. Київ–Франкфурт-на-Майні, 2020. С. 1.